

תפילת חכמים ליום העצמאות

גאולת ישראל

הַחֶכֶם הַיּוֹמִי

כל ישראל חברים
ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE

מדריך למורה

החוברת 'תפילת חכמים ליום העצמאות' מתוך אתר 'החכם היומי', מביאה בפני הלומד מדבריהם של חכמים על גאולת ישראל. המקורות שבחוברת מציגים את השותפות של החכמים לשיבת עם ישראל לארצו והקמת מדינת ישראל כחלק מהציפייה המתמשכת זה אלפיים שנה, ובמקביל בוחנים סוגיות היסטוריות, חברתיות ודמוקרטיות המעסיקות את החברה הישראלית.

שלוש לבנים מרכזיות עומדות בכל כפולת עמודים של החוברת:

- **ברכה אחת מתוך תפילת שמונה עשרה:** התפילה המרכזית בסידור התפילה היהודי, המאגדת בתוכה את החלומות והצרכים הפרטיים והכלליים של כל אחד ושל כולנו.
- **פיוט:** דרכם האומנותית של משוררים להביע את אהבתם, שמחתם, כאבם ותקוותם לארץ ישראל, לירושלים ולגאולת ישראל.
- **דברי הגות:** דברים של חכם, שחווה את תהליך גאולת ישראל ומציע דרך להתבונן בתהליך כולו או בסוגיות ייחודיות בתוכו. לכל דבר הגות מצורפים קורות חייו של החכם.

בעמודים שלפניכם יש שלוש הצעות לפעילות ולימוד עם החוברת.

במרכז שלושת ההצעות ללימוד בחרנו להעמיד את השאלה:

אלו אתגרים מזמן החלום לגאולת ישראל?

השאלה מאפשרת להביע את תחושת השייכות האהבה והשמחה למדינה ולתהליך הגאולה בצד ההזדמנות לבחון קשיים, חולשות, אתגרים וחלומות שנוצרו תוך כדי התהליך ועדיין ניצבים לפתחה של המדינה. **שתי ההצעות הראשונות** מתייחסות לחוברת כיחידה אחת ומאפשרות ללומדים לרפרף בין דפיה ולמצוא את המקום האישי שלהם בתוכה. **ההצעה השלישית** היא דוגמה ללימוד ממוקד באחד מעמודי החוברת. החושף את השיח שנוצר בין שלושת המקורות. ניתן לפתח לימוד דומה סביב כל אחד מהעמודים בחוברת. הפעילויות מתאימות לחטיבת הביניים ולחטיבה העליונה ואפשר לפרוש אותן על שיעור אחד או שניים.

א. תמונה ישראלית

התקשורת הכתובה והדיגיטלית מציעה תמונות ישראליות לרוב, שמחות, מכעיסות, עצובות, מעוררות תקווה. כל אחד מתחבר אחרת לתמונות אלה. פעילות זו מציעה לבחור תמונה אחת כזו, דרכה להביע באופן קבוצתי את עמדת התלמידים כלפי אחת הסוגיות בחברה הישראלית ולבחון אותה בעזרת דברי החכמים המובאים בחוברת.

עבודה בצוותי משימה • מצאו ברשת תמונה שמתארת ישראליות בעיניכם (ניתן להציע תמונות מוכנות מראש).

• כיצד החיים הפרטיים שלכם קשורים לתמונה שמצאתם?

• מצאו חכם בחוברת שמתאר את מה שאתם מרגישים כלפי התמונה.

• אילו אתגרים מזמנת לחברה הישראלית המציאות שעולה מהתמונה שבחרתם?

• כיצד מסוגלת החברה הישראלית להתמודד עם אתגרים אלה?

שיחה במליאה

ב. איחולים למדינה

יום העצמאות הוא יום חג המזמן אפשרות לאחל לעצמנו כיצד תראה המדינה בה אנו חיים. היכולת לאחל היא גם היכולת לחלום על מציאות חיים טובה יותר, ובכדי להגשים את החלום יש לבחון את האתגרים שהוא טומן בחובו.

• בחירה של 10 כותרות של דברי חכמים מתוך החוברת וכתבתם על כרטיסים גדולים, לדוגמה:

חכם ישועה שמעון חיים עובדיה - מעורר חיבת ציון ואהבת אדם כראי לראות ממנו אותות

הגאולה (עמוד 15).

• כל תלמיד חושב מה היה מאחל למדינת ישראל ליום עצמאותה (אפשר לתת כמשימת כתיבה).

• איזו כותרת מתחברת לאיחול שלך למדינת ישראל?

• התלמידים מתאספים בקבוצות לפי הכותרות המתאימות לאיחולים שלהם.

• כל קבוצה מחפשת בדברי החכם, את הדרך להגשים את האיחולים ואת הקשיים בדרך להגשמתם.

הכנה לפעילות

משימה אישית

עבודה בקבוצות

ג. כל אחד הוא ניצוץ

התליך גאולה והתחדשות לאומית מתאפיין לעיתים קרובות בקולקטיביות שאינה משאירה מקום לאדם הפרטי. הלימוד בדף זה מאפשר מצד אחד לראות בכל אדם חלק בבניין מדינת ישראל ולבחור את הפרשנות האישית לחלק זה. מצד שני, מזמין הלימוד לבחון כיצד מצטרף היחיד לציבור כדי להגשים את הניצוץ האישי ולהגדיל את האור הכללי.

• התלמידים מקבלים עותק מהדפים המתאימים בחוברת, קוראים יחד את המקורות.

• עוצרים במקומות המסומנים במספרים, בכל עצירה מעלה המורה את השאלה המתאימה לדיון

ויוצרת שיח רב משתתפים בשאלה הנידונה, כשכל דיון בונה קומה נוספת בכירור השאלה המרכזית

של דף הלימוד.

לימוד במליאה

השאלות לאורך הלימוד והרציונל העומד בבסיסן

1. מה מיוחד בעיר ירושלים?

הבקשה מא-לוהים לשכון בתוך ירושלים מעידה על ייחודיותה של העיר. השאלה הראשונה בלימוד פותחת שיח שיש בו מקום לכל אחד להביא את נקודת המבט האישית שלו לגבי העיר ירושלים. חשוב לשמוע קולות שונים בכיתה הנותנים פרשנות לייחודיות זו.

2. כיצד יש לבנות את ירושלים כבנין עולם?

המתפלל ממשיך ומבקש מא-להים לבנות אותה כבנין יציב ובר קיימא. שאלה זו מזמינה את הלומדים להציע את חומרי הבניין המתאימים לעיר שהיא 'בנין עולם' ומתוך כך לתת פרשנויות שונות ואישיות למושג.

3. איזו השפעה צריכה להיות לירושלים על המדינה כולה ועל העולם כולו?

רבי דוד חסין משורר על ירושלים שנבחרה למשכנו של דוד המלך ועל האור שהיא מפיצה על מרחבים שונים. קיימות דרכים שונות להפיץ אור, כל אחת מהן מושפעת מסוג האור ובסוג ההשפעה שיש לו על אלה שאליהם הוא מגיע.

4. כיצד מתרבה האור של הכותל המערבי וירושלים?

חכם שאול קצין מציע פרשנות ייחודית ליצירת האור של ירושלים, ועל הדרך לגרום לו להתרבות. הדרכים השונות שיציעו הלומדים להרחיב את אורה של ירושלים בעזרת הניצוץ הייחודי של כל אחד, יאפשרו להביא את הקול האישי שהוא הניצוץ שמרחיב את אורה של ירושלים.

5. איזו תחושה יוצרת ההידבקות לשורש?

חכם שאול קצין חוזר וקושר את הייחודיות של כל אחד ואחד לשורשיו. רעיון החיבור לשורש עשוי ליצור תחושות שונות אצל הלומדים, השיתוף בתחושות מחזק את הקשר בין הפרט לבין מה שהוא מסוגל לתת לכלל.

6. כיצד הופך כל מנין של עשרה אנשים לארמון של מלך?

ארמון של מלך מייצג מטרה עליונה וקשה להשגה, דבריו של חכם קצין מאפשרים את יצירת התודעה שלכל אדם יש מקום בארמון, תודעה שמחזקת את תפיסתו של היחיד לגבי מעמדו, אך מאפשרת שיח של חיבור בין חלקים שונים.

7. כיצד כל אחד מאתנו יכול להיות חלק מאורה של ירושלים?

שאלה זו מחזירה את הדיון אל הפרט, לאחר ששמע קולות שונים על ייחודיותה של ירושלים, הבין שהוא חלק מארמון של מלך והקול שלו ייחודי בתוך האור של ירושלים, הוא מוזמן להציע את החלק שלו ואת דרכו לממש אותו.

תִּשְׁכַּח בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עֵינֶיךָ פֶּאֶשֶׁר דַּבַּרְתָּ. 1

וְכִסָּא דְּוָד עֲבַדְךָ מִהֲרָה בְּתוֹכָהּ תִּכְיִן

וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּנֵן עוֹלָם בְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ

בְּרוּךְ אַתָּה ה', בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם: 2

מתוך תפילת שמונה עשרה

לְדוֹד יְשִׁיר וּמְזֻמּוֹר בְּתַף וּבְמִצְלָתֶיךָ

יְסוּדְתוֹ עַל הַר הַמּוֹר אֲבִי יְרוּשָׁלַיִם

דִּירַת קִדְשׁ וְנִבְחָרָה מִמְּנֵה תֵּצֵא אוֹרָה. 3

זו תורה מפארה הבת ירושלים

רבי דוד אהרון חסין נולד במקנס בשנת תפ"ז (1727) נפטר בשנת תקנ"ב (1792)

חכם שאול קצין

מלמד התחלת הגאולה בקיבוץ ישראל שמתרבה אור השכינה.

'מעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי' - שעל-ידי קיבוץ ישראל בעיר הקודש ירושלים, מתרבה אור השכינה השרויה שם, לפי שכל אחד מישראל, נמצא אתו ניצוץ אחד מאור השכינה, ולפי מדרגת כל אחד ואחד, כן יהיה גודל וריבוי הניצוץ שלו.⁴ ומסיבת שכל דבר חושק לחזור להתדבק בשרשו בכוח המושך, נמשכים אותם הניצוצות ונדבקים בעצמות אור השכינה השרויה בכותל מערבי.⁵

אמור מעתה: לסיבה זו חביבים בתי כנסיות ובתי מדרשות שבירושלים לפני המקום יותר מזולתם - לפי שבהם השראת שכינה נמצאת תמיד, שכל בו עשרה - שכינה שורה. ולהיותם כפלטין המלך עצמו, אין ספק שתתרבה בהם השראת שכינה ביתר שאת, משאר בתי כנסיות ובתי מדרשות, שבכל מקום.⁶ ועל ידי כך נגדלת ומתרבה השכינה שבכותל מערבי, כי נמשכים אליה אותם ההארות הנחצבות מאור שפעה, בבתי כנסיות ובתי מדרשות, הקרובים וסמוכים אליה, בירושלים עצמה, ונאחזים ונדבקים והיו לאחדים לאור גדול ועצום, ועל זה אנחנו מתפללים תמיד המחזיר שכינתו לציון.⁷

בתוך דברי שלמה, לחינוך בית הכנסת ומעלת עסק התורה, דף ט"ו עמ' א', דפוס שם, יפו, תשט"ו (1955)